

کنترل دو یا چند شرکت تجاری

دکتر بیگی - قاضی دادگستری استان تهران
قسمت اول

در حقوق ایران، هر چند قانونگذار در بعضی قوانین به لزوم جلوگیری از اقدامات انحصار جویانه شرکتهای تجاری اشاره نموده است، لکن نه مقرراتی در مورد نحوه دخالت دولت و ضمانت اجرای تخلف از آن پیش بینی شده است و نه مقرراتی که صراحتاً ادغام را منع کرده و از اقدامات انحصار گرانه ناشی از آن جلوگیری نماید، وضع شده است. رشد و توسعه اقتصادی کشور و لزوم حمایت از مصرف کنندگان ضرورت وجود چنین قوانینی را ایجاب می کند. واژه های کلیدی: ادغام واقعی یا قانونی، ادغام عملی، ادغام ساده، ادغام ترکیبی.

مقدمه

شرکت تجاری به دو روش می تواند فعالیت های تجاری خود را توسعه دهد: در یک روش، با افزایش کارکنان خود و خرید یا اجاره ابزار آلات، وسائل حمل و نقل و اموال دیگر، ضمن کم کردن دست واسطه ها، میزان تولید خود را بالا می برد و شرکت را به حداکثر سوددهی می رساند و در روش دیگر شرکتهای تجاری دیگر را در خود ادغام می کند. توسعه شرکت تجاری به روش نخست را رشد داخلی و به روش دوم را رشد خارجی می نامند.

رشد داخلی شرکت تجاری با مشکلات خاصی مواجه می باشد، از جمله اینکه ممکن است شرکت فاقد نقدینگی کافی باشد و یا مجوز لازم برای پخش محصول را نداشته باشد و یا با وجود هر دو بازاری برای فروش محصولات خود پیدا نکند. همچنین، نصب و

سایر شرکتهای تجاری، به ویژه شرکتهای سهامی، نیست. لذا قانون تجارت ما از این حیث ناقص بوده و ضروری است قانونگذار همانگونه که در مورد شرکتهای تعاونی، ادغام واقعی را پذیرفته است با تدوین مقررات جامع در زمینه ادغام واقعی شرکتهای تجاری به طور کلی راه را برای ادغام کلیه شرکتهای تجاری، از جمله شرکتهای سهامی، هموار کند. در حقوق فعلی ایران به نظر می رسد این نوع ادغام، با توجه به آثارش نیاز به تجویز قانونگذار دارد، کلاً ادغام عملی امکانپذیر است. نکته مهم در قرار دادهای ادغام اثر آن بر سهامداران است. از آنجا که ادغام، اعم از ادغام واقعی و عملی، حقوق سهامداران را تحت تاثیر قرار می دهد، در حقوق آمریکا و انگلیس مقررات حمایتی برای سهامداران اقلیت پیش بینی شده است و سهامدارانی که با ادغام موافق نباشند مجبور به قبول شرایط مقرر در قرار داد ادغام نیستند و می توانند معادل ارزش سهام خود را نقداً دریافت کنند. در حقوق ایران، هر چند مقرراتی در زمینه شرکتهای سهامی پیش بینی نشده است، لکن پیش بینی اینگونه مقررات حمایتی از سهامداران با موازین و مبانی شرعی و حقوقی ما مغایرتی ندارد. از لحاظ اقتصادی، در حقوق آمریکا و انگلیس هر یک از انواع ادغام مشمول مقررات نظارتی هستند و بعضی سازمانهای دولتی بر ادغام شرکتهای تجاری نظارت دارند. در حقوق آمریکا ضمانت اجرای کیفری برای انحصارگری پیش بینی شده است، لکن در حقوق انگلیس موضوع جنبه جزایی ندارد و فقط واجد ضمانت اجرای مدنی است.

چکیده

در حقوق شرکتهای تجاری، ادغام در معنای اصطلاحی و در مفهوم موسع عبارتست از کنترل دو یا چند شرکت تجاری توسط یک شرکت تجاری، به ویژه شرکت سهامی. شرکتهای تجاری به سه روش می توانند شرکت یا شرکتهای تجاری دیگر را تحت کنترل خود درآورند: ادغام قانونی، تحصیل سهام کنترل کننده و تحصیل کل یا قسمت اعظم دارائی. روش اول را ادغام واقعی نیز گویند و با تحقق آن شرکت یا شرکتهای تجاری ادغام شونده بدون اینکه تصفیه شوند، منحل و محو می شوند و حقوق و تعهدات آنها به شرکت سهامی بازمانده یا جدید منتقل می شود و شرکت سهامی بازمانده یا جدید قائم مقام شرکتهای سهامی محو شده می شود. در روش دوم و سوم - که ادغام عملی نام دارد، شخصیت حقوقی شرکتهای سهامی ادغام شونده پس از انعقاد قرار داد باقی می ماند.

در حقوق ایران ادغام واقعی شرکتهای تجاری بدون تجویز قانونگذار امکانپذیر نیست، زیرا اولاً، در حقوق ما انحلال بدون تصفیه پیش بینی نگردیده است. ثانیاً، انتقال تعهدات مدیون مستلزم تبدیل تعهد می باشد. ثالثاً، انتقال سهام سهامداران بدون موافقت آنها، به استثناء موارد انتقال قهری، قانونی نیست. با توجه به ماهیت خاص ادغام قانونی و اصول مقرر در آن که با اصول عام حاکم بر عقود و قراردادهای تفاوت دارد، فقط در موارد منصوص می توان از این تأسیس حقوقی استفاده نمود و مقررات پیش بینی شده برای ادغام قانونی شرکتهای تعاونی و بعضی شرکتهای دولتی قابل تسری به

شرکت دیگر را تحمل می‌کند. سهامداران شرکت ادغام شده در قبال سهام خود وجه نقد و یا سهام شرکت بازمانه را دریافت می‌نمایند.^(۱۱)

همچنین، بعضی معتقدند ادغام ساده، ترکیب دو یا چند شرکت تجاری است که در آن واحد تجاری برتر، واحد کوچک‌تر و انفعالی‌تر را جذب می‌کند و شرکت ادغام‌کننده معمولاً عملیات خود را براساس نام خود ادامه می‌دهد. شخصیت حقوقی شرکت تجاری ادغام شونده محو شده و از بین می‌رود.^(۱۲)

در مورد ادغام ترکیبی، بعضی در تعریف آن گفته‌اند: قراردادی است که به موجب آن شخصیت حقوقی کلیه شرکت‌های تجاری درگیر در قرارداد ادغام از بین رفته و در یک شرکت تجاری که توسط طرفین ایجاد می‌گردد، ترکیب می‌شوند و شرکت تجاری جدید کلیه دارایی‌های شرکت‌های تجاری قبلی را تصاحب می‌نماید.^(۱۳)

در حقوق انگلیس نیز مشابه همین تعاریف در آثار بعضی مؤلفین حقوقی دیده می‌شود. بعضی در تعریف ادغام واقعی گفته‌اند: ترکیب و اتحاد دو شرکت تجاری بدین منظور که یکی شوند^(۱۴) یا ترکیب دو شرکت تجاری در یک شرکت تجاری.^(۱۵)

در حقوق ایران، یکی از حقوقدانان در تعریف ادغام که ناظر به تعریف ادغام واقعی می‌باشد، چنین بیان می‌دارند: «ادغام دو یا چند شرکت وقتی حاصل می‌شود که یا شرکتی، شرکت دیگری را امحا و در خود حل کند، یا دو یا چند شرکت در هم حل شده، شرکت جدیدی از آنها به وجود آید.^(۱۶) همچنین، بعضی از حقوقدانان در تعریف ادغام شرکت‌های، آنرا تبدیل شدن دو یا چند شرکت تعاونی به یک شرکت تعاونی می‌دانند.^(۱۷)»

از جمع بندی تعاریفی که در مورد ادغام واقعی گفته شد، می‌توان گفت: ادغام واقعی قراردادی است بین دو یا چند شرکت تجاری که موجب محو شخصیت حقوقی یک یا چند یا همه شرکت‌های تجاری طرف قرارداد می‌گردد و کلیه حقوق و تعهدات شرکت یا شرکت‌های تجاری محو شده به یکی از آنها و یا به یک شرکت جدید منتقل می‌شود و دارندگان سهام شرکت یا شرکت‌های تجاری محو شده مالک عوض تعیین شده در قرارداد می‌گردند.

۲- انواع ادغام قانونی (واقعی) شرکت‌های تجاری

ادغام واقعی در اکثر ایالات متحده امریکا بر دو نوع است: «ادغام ساده» و «ادغام ترکیبی».^(۱۸) مشابه همین تقسیم بندی از ادغام واقعی در حقوق کشورهای اروپایی از قبیل فرانسه^(۱۹)، دانمارک^(۲۰)، ایتالیا^(۲۱)، انگلیس^(۲۲) و همچنین در حقوق سایر کشورها، از قبیل حقوق کانادا^(۲۳) و هند^(۲۴) به چشم می‌خورد.

در حقوق ایران، ادغام واقعی شرکت‌های تجاری، از جمله شرکت‌های سهامی خصوصی پیش بینی نگردیده است. همین امر باعث شده است که ادغام واقعی در حقوق ما مفهومی تقریباً ناشناخته باشد. در بعضی قوانین که قانونگذار ادغام بعضی شرکت‌های دولتی و تعاونی را پیش بینی نموده است، همانطور که خواهیم

شرکت تجاری به ویژه شرکت سهامی، تحت سیطره یک شرکت تجاری درآید.^(۲۵) شرکت‌های تجاری به سه طریق زیر می‌توانند شرکت یا شرکت‌های تجاری دیگر را تحت کنترل خود درآورند: «ادغام قانونی»^(۲۶)، تحصیل سهام کنترل^(۲۷) و «تحصیل دارایی»^(۲۸) طریق اول، «ادغام واقعی»^(۲۹) نیز نامیده می‌شود، زیرا موجب انحلال شرکت یا شرکت‌های تجاری ادغام شونده می‌شود. از آنجا که طریق دوم و سوم مستلزم انحلال شرکت یا شرکت‌های تجاری ادغام شونده نیست، ما به تبعیت از بعضی از حقوقدانان^(۳۰) آنها را ادغام عملی می‌نامیم.

ادغام عملی به این معنا است که یک شرکت تجاری با خرید سهام یا دارایی شرکت یا شرکت‌های دیگر کنترل آنها را در دست بگیرد، بدون اینکه شخصیت حقوقی هیچ یک از شرکت‌های تجاری طرف قرارداد محو شود. در تحصیل سهام کنترل کننده، شرکت سهامی ادغام کننده با تحصیل سهام شرکت ادغام شونده می‌تواند در هیأت مدیره شرکت سهامی ادغام شونده وارد شده و با تعیین مدیران دلخواه عملاً کنترل کار شرکت را در دست گیرد. در این حالت هر چند شخصیت حقوقی شرکت ادغام شونده از بین نمی‌رود، ولی شرکت سهامی ادغام کننده با توجه به موقعیتی که پیدا می‌کند، می‌تواند در کلیه تصمیمات شرکت ادغام شونده دخالت کرده و سیاست‌های خود را در آن اعمال کند.

در تحصیل دارایی، شرکت ادغام کننده به جای وارد شدن در مدیریت شرکت تجاری ادغام شونده، دارایی‌های آن را تحصیل می‌کند. در این حالت، شرکت تجاری ادغام شونده هر چند شخصیت حقوقی خود را حفظ می‌کند، لکن معمولاً از گردونه فعالیت‌های تجاری خارج می‌شود. در حقوق ایران، تفکیکی بین ادغام واقعی و عملی در قوانین مشاهده نمی‌شود. همچنین، در لسان حقوقدانان و مؤلفین نیز چنین تفکیکی دیده نمی‌شود.^(۳۱)

در اینجا ابتدا به بیان قانونی ادغام واقعی می‌پردازیم:

۱-۲- تعریف ادغام قانونی (واقعی)

در ادغام واقعی یا قانونی، شرکت تجاری ادغام کننده به جای تحصیل سهام یا دارایی شرکت ادغام شونده، می‌تواند با رعایت مقررات قانونی، شرکت تجاری ادغام شونده را منحل و کلیه داراییها و تعهدات آنرا تحصیل کند. ادغام واقعی، معمولاً بر دو نوع است: «ادغام ساده»^(۳۲) و «ادغام ترکیبی»^(۳۳). چنانچه داراییها و تعهدات دو شرکت تجاری به یکی از آنها منتقل شود، ادغام ساده و چنانچه داراییها و تعهدات دو شرکت تجاری به یک شرکت تجاری جدید منتقل شود، ادغام ترکیبی نام دارد.

تعاریفی که اکثر حقوقدانان امریکا از ادغام واقعی کرده‌اند غالباً ناظر به یکی از انواع ادغام واقعی است و تعابیر مختلفی در مورد آن به کار برده‌اند. بعضی در تعریف ادغام ساده گفته‌اند: ادغام ساده قراردادی است که به وسیله آن یکی از شرکت‌ها کلیه داراییها و تعهدات

راه اندازی تجهیزات در بعضی صنایع خود هزینه‌های بسیاری را به دنبال خود دارد. برای مثال یک شرکت تولید فولاد چنانچه فرضاً بخواهد ظرفیت خود را دو برابر کند لازم است سرمایه‌گذاری سنگینی به عمل آورد. برای رفع مشکلات، از قرن نوزدهم در بعضی کشورها رشد خارجی شرکت‌های ابداع و به مورد اجرا گذاشته شد. رشد خارجی شرکت‌های تجاری از طریق ادغام سایر شرکت‌ها صورت می‌گیرد و به سه طریق امکانپذیر است: ادغام قانونی (واقعی)، تحصیل سهام کنترل کننده و تحصیل کل یا قسمت اعظم دارایی‌ها.

در حقوق شرکت‌های تجاری، ادغام عبارتست از کنترل دو یا چند شرکت تجاری، از جمله شرکت سهامی توسط یک شرکت دیگر. در این مفهوم، ادغام در مقابل تجزیه قرار دارد؛ بدین معنا که در ادغام یک شرکت تجاری کنترل یک یا چند شرکت دیگر را در دست می‌گیرد، در حالیکه در تجزیه کنترل یک شرکت تجاری در دست دو یا چند شرکت قرار می‌گیرد. در کشورهای پیشرفته ادغام شرکت‌های تجاری بسیار شایع است و با بهره‌گیری از مقررات ادغام و تمرکز شرکت‌ها می‌توان با کمترین هزینه از امکانات و فن آوری و مدیریت سایر شرکت‌ها استفاده نمود و در نتیجه طرح‌های بزرگ اقتصادی که نیاز به همفکری و سرمایه بسیار دارد را عملی نمود و یا محصولاتی با بهترین کیفیت و بالاترین کمیت ممکن تولید نمود و خطر ورشکستگی شرکت را به حداقل ممکن رسانید و در نهایت موجبات شکوفایی و توسعه اقتصادی کشور را فراهم آورد.

ادغام شرکت‌های تجاری راهی برای تأمین منابع مالی شرکت و یا کاهش دست واسطه‌ها می‌باشد. فرض کنید، شرکتی برای تولید دام وجود دارد. یکی از راه‌های تأمین منابع مالی شرکت این است که مثلاً با شرکتی که در کار تولید فرآورده‌های لبنی است ادغام شود. این کار خود به خود پول و امکانات لازم را برای توسعه فراهم می‌آورد. و یا ادغام شرکت‌هایی که رابطه تجاری (خرید و فروش) دارند موجب کم شدن دست واسطه‌ها و دلال‌ها می‌گردد. همچنین، ادغام راه حل مناسبی برای شرکت‌های دارای مدیریت قوی است. شرکت‌هایی که دارای مدیران لایق و کارآمد هستند، کوشش خواهند کرد با خرید شرکت‌های دیگر و ادغام سایر شرکت‌ها، عملیات خود را وسعت بخشیده و سودآوری شرکت را بیفزایند.

مطالب این مقاله در چهار بخش بیان می‌شود. در بخش یکم به طرح مسائل کلی اختصاص داده شده. در بخش دوم، انواع ادغام واقعی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در بخش سوم، شرایط اختصاص ادغام واقعی بیان می‌شود و در بخش آخر به آثار ادغام واقعی می‌پردازیم.

بحث و تحلیل:

کلیات

۱-۱- تعریف ادغام در معنای موسع

در حقوق امریکا و انگلیس، ادغام در حقوق شرکت‌های تجاری، به این معنا است که کنترل دو یا چند

دید،^(۱۵) تقسیم بندی ادغام واقعی به ادغام ساده و ادغام ترکیبی در حقوق ایران نیز مورد تبعیت قرار گرفته است.

در اینجا به بیان انواع ادغام واقعی در سه نظام امریکا، انگلیس و ایران می پردازیم، ادغام واقعی در یک تقسیم بندی کلی، بر دو نوع به شرح آتی است:

۱-۲- ادغام ساده

در ادغام ساده شرکت جدیدی ایجاد نمی شود، بلکه کلیه شرکتهای تجاری طرف قرارداد در یکی از آنها ادغام می شود، مثلاً، در ادغام بین شرکت تجاری (الف) و (ب)، شرکت تجاری (ب) در (الف) ادغام می شود و یا در ادغام بین شرکت تجاری (الف) و (ب) و (ج)، (ب) و (ج) در (الف) ادغام می شود. پس از انجام قرارداد، شرکت تجاری (الف) باقی می ماند و شرکت یا شرکتهای تجاری دیگر منحل و محو می گردد.

در حقوق آمریکا، در مورد ادغام ساده معمولاً از واژه merger استفاده می شود^(۱۶) و در حقوق انگلیس علاوه بر واژه فوق از reconstruction نیز استفاده می شود.^(۱۷) شرکت تجاری موجود را شرکت تجاری باز مانده^(۱۸) یا شرکت تجاری ادغام کننده^(۱۹) و شرکت تجاری منحل را شرکت تجاری ادغام شده^(۲۰) یا شرکت تجاری محو شونده^(۲۱) می نامند.^(۲۲)

در حقوق ایران، در قوانین خاصی که راجع به ادغام شرکتهای دولتی وجود دارد تعریفی از ادغام ساده به چشم نمی خورد، لکن از لحن قانونگذار و آثار و شرایطی که بیان نموده می توان چنین نتیجه گرفت که در قوانین ما ادغام ساده مفهومی شناخته شده می باشد، مثلاً، ماده ۵۸ قانون تأسیس بیمه مرکزی ایران و بیمه گری، مصوب ۱۳۵۰/۴/۸ چنین مقرر می دارد: یک یا چند مؤسسه بیمه می توانند با رعایت مواد ۵۵-۵۶-۵۷ با موافقت بیمه مرکزی ایران و تصویب شورای عالی بیمه در یک مؤسسه بیمه دیگر ادغام شوند. عبارت «در یک مؤسسه دیگر» در این ماده نمایانگر ادغام ساده می باشد، زیرا ادغام ترکیبی مستلزم تشکیل شرکت جدید است.^(۲۳)

در حقوق آمریکا، انواع مختلفی از ادغام ساده وجود دارد، لکن در حقوق انگلیس چنین تنوعی مشاهده نمی شود. در حقوق ایران، اصولاً تقسیم بندی در مورد ادغام ساده وجود ندارد. لذا ما انواع ادغام ساده را بر اساس حقوق آمریکا بیان می کنیم و هر جا که مقررات مشابهی در حقوق انگلیس باشد به آن اشاره می کنیم. ادغام ساده از حیث ارتباطی که شرکت سهامی ادغام کننده با شرکت سهامی ادغام شونده دارد به سه دسته^(۲۴) به شرح آتی تقسیم می گردد:

۱-۱-۲- ادغام با تشریفاتی طولانی

شرکتهای سهامی طرف قرار داد ادغام که با یکدیگر رابطه مادر-تابع ندارند و از لحاظ

حجم سرمایه و داراییها متعادل هستند، باید تشریفات بیشتری را برای انعقاد این نوع ادغام، رعایت کنند. تصویب هیأت مدیره و سهامداران هر یک از شرکتهای سهامی طرف قرارداد لازم است. این نوع ادغام، تحت عنوان ادغام با تشریفات طولانی^(۲۵) مورد بحث و بررسی قرار می گیرد.

۲-۱-۲- ادغام ساده با تشریفات مختصر

اکثر ایالات متحده آمریکا، با تبعیت از قانون اصلاحی نمونه شرکتهای تجاری، مصوب ۱۹۶۹ و اصلاحات بعدی آن در قوانین خود مقرراتی را تدوین نموده اند^(۲۶) که ادغام واقعی بدون رعایت تشریفات طولانی عملی گردد.^(۲۷) این نوع از ادغام ساده که تحت عنوان ادغام با تشریفات مختصر^(۲۸) و یا ادغام شرکت مادر و تابع^(۲۹) مورد بحث و بررسی قرار می گیرد، زمانی تحقق می یابد که بین دو شرکت سهامی رابطه مادر-تابع وجود داشته باشد و شرکت مادر حداقل مالک ۹۰٪ سهام هر دسته از سهامداران شرکت تابع باشد.^(۳۰) در این نوع از ادغام، شرکت مادر تنها با تصویب هیأت مدیره خود می تواند ادغام را عملی سازد و لزومی به تصویب سهامداران هیچ یک از شرکتهای تابعی نیست.^(۳۱)

در حقوق انگلیس، در ارتباط با ادغام ساده با تشریفات مختصر، هر چند اصطلاح خاصی وجود ندارد، لکن در صورتی که شرکت عمومی ادغام

شونده، شرکت کاملاً تابع شرکت عمومی ادغام کننده باشد و یا شرکت سهامی ادغام کننده دارای ۸۰٪ یا بیشتر از سهام شرکت ادغام شونده باشد، دادگاه می تواند لزوم تصویب مجمع عمومی شرکت سهامی ادغام کننده و ادغام شونده را حذف کند.^(۳۲) از آنجا که اصل بر سرعت معاملات تجاری است، تا آنجا که ممکن باشد باید تشریفات زاید را حذف نمود.

در این نوع ادغام که شرکت سهامی ادغام کننده کل یا قسمت اعظم سهام شرکت سهامی دیگر می باشد نیاز به دخالت مجمع عمومی و صرف وقت بسیار نیست. از این رو، در حقوق ایران شایسته است قانونگذار در تدوین مقررات مربوط به ادغام تسهیلاتی در مورد انعقاد اینگونه قراردادها قائل شود.

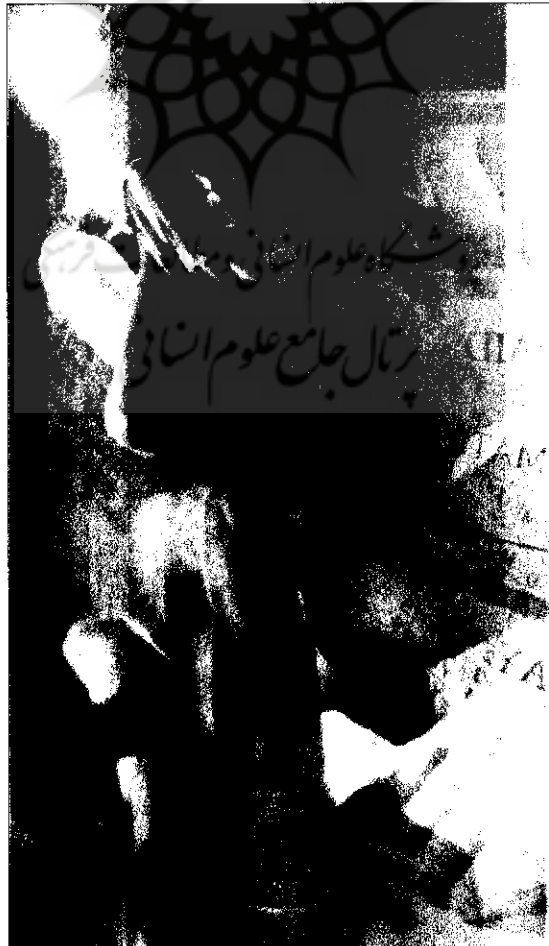
۱-۲-۳- ادغام شرکت سهامی کوچک در شرکت سهامی بسیار بزرگ

در قراردادهای از نوع ادغام ساده، معمولاً شرکتهای سهامی درگیر در ادغام از لحاظ توان مالی و دارایی تقریباً متعادل هستند و شرکت ادغام کننده اصولاً قدری بزرگتر از شرکت دیگر می باشد، اما در بعض موارد شرکت توازن و تعادلی ندارند و شرکت سهامی ادغام کننده نسبت به شرکت سهامی ادغام شونده بسیار بزرگ است. این نوع ادغام را «ادغام نهنگ- ماهی کوچک»^(۳۳) و یا «ادغام با حجم اندک»^(۳۴) می نامند. انعقاد این نوع ادغام تحت شرایط خاصی که در قوانین بعضی ایالات آمریکا آمده است، مستلزم تصویب سهامداران شرکت ادغام کننده نمی باشد.^(۳۵)

قانون اصلاحی نمونه شرکتهای تجاری، مصوب ۱۹۶۹ و اصلاحات بعدی آن^(۳۶) که مورد تبعیت اکثر ایالات متحده آمریکا است شرایط زیر را برای اجرای چنین ادغامی مقرر کرده است که عبارتند از:

- ۱) عدم تغییر در اساسنامه شرکت بازمانده
- ۲) عدم تغییر حقوق سهامداران شرکت بازمانده
- ۳) عدم افزایش سهام دارای رأی^(۳۷) شرکت سهامی ادغام کننده به میزان بیش از ۲۰٪
- مقررات یاد شده منطقی است، زیرا وقتی با انجام ادغام تغییر محسوسی در شرکت سهامی ادغام کننده و حقوق سهامداران آن ایجاد نمی شود، دلیلی وجود ندارد که مستلزم تصویب مجمع عمومی شرکت سهامی ادغام کننده باشد، زیرا تصویب مجمع عمومی در زمانی لازم است که انجام قرارداد موجب تغییر اساسی در شرکت شود.^(۳۸) از این رو، به نظر می رسد پیش بینی چنین مقرراتی در حقوق ایران مطلوب باشد.

در حقوق انگلیس، حجم شرکتهای تأثیری بر مقررات ادغام ندارد، بلکه نوع شرکت مؤثر است. بدین معنا که فقط در مورد ادغام بین شرکتهای عمومی تصویب مجمع عمومی شرکت سهامی ادغام کننده لازم است، لکن در مورد ادغام دو شرکت خصوصی و یا ادغام

مشاهده نمی شود.

36- Long form merger

۳۷- این قانون نمونه یک مجموعه قواعد پیشنهادی است که قانون وکلای امریکا آنرا بر اساس مقررات روز تدوین نموده است. پس از چندین بار تجدیدنظر در آن، در سال ۱۹۶۹ قانون شرکتهای تجاری به صورت نمونه توسط قانون وکلای امریکا به کلیه ایالات پیشنهاد گردید و بیشتر ایالات آنرا پذیرفته اند. این قانون، چندین بار اصلاح شده است و تحت عنوان ستانولن اصلاحی نمونه شرکتهای تجاری س از آن یاد می گردد. ر. ک:

Gerald L. Houseman, Questioning the Law in corporate America, 1st ed., London, Greenwood press, 1993, p.49; Robert Richards, News on: Model Business Corporation Act Annotated www.ucdavis.edu/LAWLIB/feb98/0434.html, University of Colorado Law library: Technical Services Librarian, 1998, p2

38-Christopher Ryan, op.cit., p.1323; Curtis W.uff, The New Texas Business Corporation Act Merger Provisions, St Mary's Law Journal, v.21, 1989, p. 156.

39-Short form merger

40-Parent subsidiary merger

41-Kenneth W. Clarkson, op.cit., Donald J. Brown & M. Daniel Waters, Dissenter's rights and fundamental changes under the New Iowa Business Corporation Act, Drake Law Review, v.40, 1991, p.738.

42-Robert B. Thompson, Squeeze out Mergers and the New Appraisal Remedy, Washington University Law Quarterly, v.62, Fall, 1984, p.418

43-Geoffrey Morse, Charlesworth 8 Morse Company Law, 15th ed., London, Sweet & Maxwell, 1996, pp.817-819

44- Whale \ minnow merger

45 -Small scale mergers

46- Donald J. Brown & M. Daniel Waters, op.cit, p. 737.

47- Revised Model Business Corporation Act (RMBCA), 1999, ch.11.04(g)8ch.6.21 (f)corporations.WWW.lexiscom lawschool -Lexis publishing, 1997, p.35

۴۸- سهام دارای رأی یا voting share سهامی است که به دارنده آن حق می دهد بدون هیچگونه شرطی در انتخابات مدیران شرکت کند.

49- Donald J. Brown & M. Daniel Waters, op.cit, p.737

50-Geoffrey Morse, op.cit, p. 817

51- stephen a.Ross & Jeffrey F. Jaffe, Corporate Finance, 2ed, TOKYO, Richard D. Ixom Omc, 1990, p.768

52- Companies Act, 1985, sec. 427

۵۳- ر. ک: ماده واحده لایحه قانونی ادغام شرکت ملی ذوب آهن ایران و شرکت ملی صنایع فولاد ایران و تشکیل شرکت ملی فولاد ایران، مصوب ۵۸/۹/۲۸، (مجموعه قوانین ۱۳۵۸، ص ۲۷۲).

M.price, Liability of Corporate Shareholders

\CWRCLA), www.es.epa.gov\oecla\osre(840613.html,

U. s. Environmental protection

Agency(Epa), No, 13, 1984, p. 12

15-Nicholas Grier, U.K. Company Law, England, John Wiley & Sons Ltd, 1998, p.528

16-Christopher Ryan, Company Law: A Rivisssion Aid, 1st ed., England, L.C.S.A Publishing Company, 1987, p.127

۱۷- ربیعا اسکینی، حقوق تجارت: شرکتهای تجاری، ج ۱، ص ۴۵.

۱۸- حسن حسینی، حقوق تعاون، ج ۱، ج ۲، تهران، مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، ۱۳۷۴، ص ۲۲۸.

19-John H. Farrar, Farrar's Company law, 3rd ed., London, Butterworths, 1991, p.731

20- Jean- pierre Le Gall & Paul Morel, French Company Law, 2ed ed., London Longman, 1992, p.230

21-Leif Gustafsson, Business Law in the Nordic Countries, 1st ed, London, Kluwer Law International, 1998, p.86

22-Aldo Frignani & Giancarlo Elia, Italian Company Law, Netherlands, Kluwer Law and Taxation Publishers, 1992, p. 114

۲۳- دولت انگلیس در ارتباط با شرکتهای عمومی (سهامی)، دستورالعمل سوم اتحادیه اروپایی را با اضافه نمودن بندی به ماده ۴۲۷ قانون شرکتهای تجاری مصوب ۱۹۸۵ وارد حقوق کشور خود نمود. در ماده ۳ این دستورالعمل ادغام واقعی به ادغام ساده و ترکیبی تقسیم شده است.

24- Mark Gillen, Corporations and Partnerships: Canada, Netherlands, Kluwer Law and Taxation Publishers, 1994, p. 127

25- Ashok K. Bagrial, Company Law, 9th ed., New Delhi, Vikas publishing House PVT Ltd, 1995, p.389

۲۶- ر. ک: همین مقاله، بند ۲-۱ و ۲-۲
۲۷- لفظ Merger در حقوق انگلیس و امریکا معمولاً به معنای ادغام ساده است، لکن در مقام مقایسه با ادغام ترکیبی بعضاً به آن Semple merger می گویند.

28-Vanessa Edwards, Ec Company Law 1st ed., New York, Clarendon Press, Oxford. University Press, 1999, p. 95

29-Surviving corporation

30-Merging corporation

31-Merged corporation

32- Disappearing corporation

33- Kenneth W. Clarkson, op. cit., p.747

۳۴- مجموعه قوانین ۱۳۵۰، ص ۳۸۵.

۳۵- تقسیم بندی یادشده بیشتر در شرکتهای سهامی رواج دارد و در سایر شرکتهای تجاری چنین تقسیم بندیهای

یک شرکت عمومی و یک شرکت خصوصی، اصولاً نیازی به تصمیم ویژه مجمع عمومی صاحبان سهام شرکت سهامی ادغام کننده برای تصویب ادغام نیست. (۵۰)

۲-۲ ادغام ترکیبی

همانطور که بیان شد، در ادغام ساده، یکی از شرکتهای تجاری، شرکت تجاری دیگر را تصاحب می کند، در حالی که در ادغام ترکیبی، شرکت تجاری جدیدی که در نتیجه قرارداد ادغام تأسیس می گردد، دو شرکت تجاری موجود را تصاحب می کند. (۵۱) برای مثال، در ادغام ترکیبی شرکت سهامی (الف) و (ب) شرکت سهامی (ج) را ایجاد و در آن ادغام می شوند، در حالی که در ادغام ساده شرکت سهامی (ب) در (الف) ادغام می شود.

در حقوق انگلیس، ادغام ترکیبی پذیرفته شده است، لکن برخلاف حقوق آمریکا تصویب دادگاه برای انعقاد آن لازم است. (۵۲)

در حقوق ایران، ادغام ترکیبی در بعضی قوانین مربوط به ادغام شرکتهای دولتی و تعاونی دیده می شود، هر چند قانونگذار واژه خاصی در مورد آن استعمال نکرده است. مانند شرکت ملی فولاد ایران که از ترکیب شرکت ملی ذوب آهن ایران و شرکت ملی صنایع فولاد ایران تشکیل گردیده است. (۵۳)

پاورقی:

1- John J. Hampton, John J. Hampton financial Decision Making, Concepts, Problems, and Cases, 4th ed, New Delhi, Prentice Hall of India, 1990, P. ۳۹۲

2- Kenneth W. Clarkson & Roger liRoy Miller, Industrial Organization, Theory, evidence and Public, London, Mcgraw - Hill Book company, 1982, p.۳۳۹

3- Statutory merger

4- Acquisition of stock

5- Acquisition of asset

6 -John J. Hampton, op cit, p. ۳۹۴

7- Actual merger

۶- مرتضی نصیری، تقریرات درس حقوق تجارت پیشرفته، دوره دکتری،

نیمسال اول ۱۳۷۵، دانشگاه تربیت مدرس، ص ۱۰.

۹- ربیعا اسکینی، حقوق تجارت: شرکتهای تجاری، ج ۱، تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها، ۱۳۷۵، ص ۴۵؛ حسن حسینی، حقوق تعاون، ج ۱، ج ۲، تهران، مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، ۱۳۷۴، ۲۲۸

10- Simple merger

11- Consolidation

s Business Law, 6th س ۱۲ -Konnetth W. West New York, West Publishing Company, ed., P.G1۷, ۱۹۹۵, -

13- Glenn G. Mune, Banking Finance, 9th London, McGraw - Hill Book

Company, ed, P.658 1991,

14- Kenneth W. Clarkson

, op. cit., o.874; Cpurtnev